

FLEXIBEL AUTEURSRECHT

Rob van der Noll & Stef van Gompel

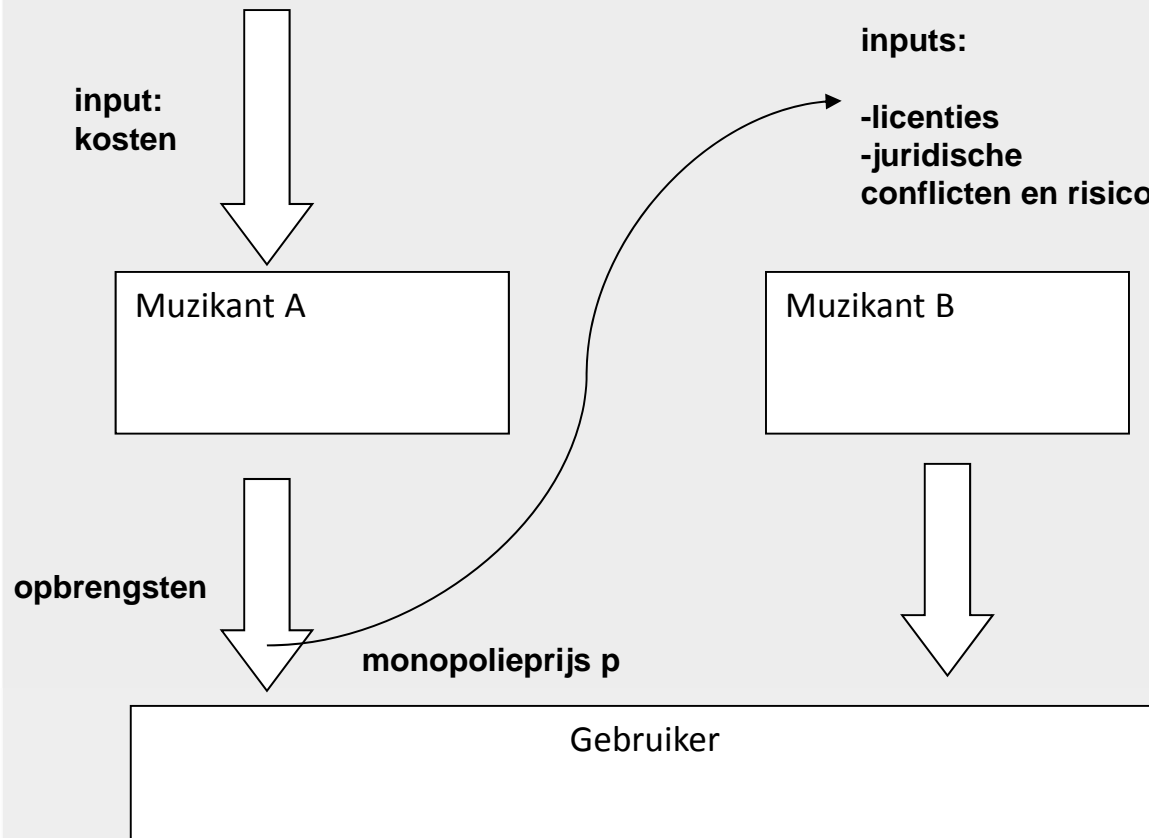
Symposium Auteursrecht en economie - 16 oktober 2012

Economie van auteursrecht

- Prikkel voor het produceren van creatieve werken

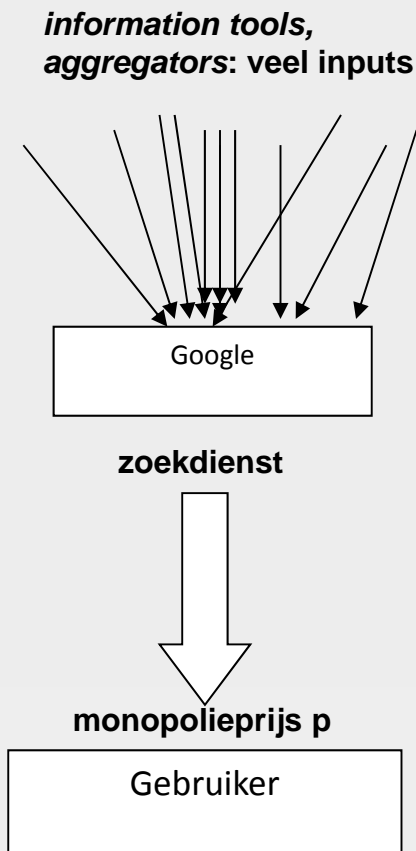
The main rationale of copyright is to supply a sufficient incentive for creation (Akerlof, 2002).
- maar beperkt verspreiding en gebruik van creatieve werken
- Balans is nodig om creativiteit en maatschappelijke welvaart te verhogen

Het creatieve productieproces (1)

- auteursrechtbescherming verhoogt de kosten van producent B
- Hierdoor kan creatieve productie dalen
- auteursrecht geeft monopolie aan producent
- monopolie verlaagt gebruik van creatieve producties

Het creatieve productieproces (2)

- Onderhandelen met duizenden auteursrechthebbenden is te kostbaar
- transactiekosten verzwakken in dat geval de positie van informatieproducent
 - licenties afsluiten geeft transactiekosten
 - geen licenties afsluiten geeft juridische risico's

Auteursrechtbescherming kan rendement van creativiteit beperken

- *Ideas build on other ideas*
- voor informatieproducenten is het te kostbaar om (heel veel) licenties af te sluiten
- monopolie macht op het gebruik verlaagt verspreiding:
 - maatschappelijke baten van verspreiding van een bestaand product zijn hoger dan de maatschappelijke kosten

Op zoek naar de juiste balans

- Uitzonderingen en beperkingen op het auteursrecht
- Garanderen bestaande uitzonderingen en beperkingen de juiste balans?
- Sluit het systeem goed aan op nieuwe ontwikkelingen (internet, *user created content*)?

Beperkingen in de huidige Auteurswet

- Reeks beperkingen voor specifieke doeleinden:
 - Citaatrecht (art. 15a Aw);
 - Educatief gebruik (art. 16 Aw);
 - Privé-kopie (art. 16b Aw);
 - Incidentele verwerking (art. 18a Aw);
 - Parodie-exceptie (art. 18b Aw);
 - etc.

Knelpunten: legitiem gebruik dat niet (goed) past binnen beperkingen

- Voorbeelden van (nieuwe) gebruiksvormen:
 - Gebruik door zoekmachines (indexen, thumbnails, etc.);
 - User-created content;
 - Educatief gebruik (digital classrooms);
 - Cloud computing;
 - Data mining, etc.
- Nog onbekende toekomstige gebruiksvormen.

Roep om meer flexibiliteit / open norm

- Speerpuntenbrief Auteursrecht 20©20 en Digitale agenda: oproep voor het in de Auteursrechtlijn opnemen van een 'fair use'-uitzondering naast de reeds bestaande beperkingen.
 - Doel: meer flexibiliteit brengen in de manier waarop het auteursrecht kan omgaan met de snelle technologische veranderingen op het internet.
- Ook in andere EU landen, zoals VK en Ierland.

Juridisch kader m.b.t. open norm

- Gesloten stelsel van beperkingen op Europees niveau (art. 5 Auteursrechtlijn).
- Drie-stappen toets (internationale verdragen):
 1. Toepassing in bepaalde bijzondere gevallen.
 2. Geen afbreuk aan de normale exploitatie van werken.
 3. De wettige belangen van rechthebbende niet onredelijk schaden.

Verschillende manieren om flexibiliteit te brengen in het auteursrecht

- Gebruik maken van civielrechtelijke open normen zoals ‘redelijkheid en billijkheid’ (art. 3:12 / 6:2 BW).
- Flexibiliteit opzoeken binnen bestaande EU kader (rapport Hugenholtz/Senftleben 2011).
- Drie stappen-toets inzetten als open norm (Cie. Auteursrecht 1998; Wittem groep).
- Fair use-uitzondering (VS).

Beleidskeuzes m.b.t. open norm

- Specifieke openheid creëren voor bepaalde bestaande knelpunten (e.g. UGC) of generieke open norm voor toekomstige gevallen?
- Zelf iets ondernemen binnen het bestaande Europese kader of overlaten aan EU wetgever?
- Bij wie ligt de bewijslast: bij de gebruiker die de open norm inroept of de rechthebbende?

Specificatie open norm ten behoeve van de economische analyse

- ‘Elk ander gebruik dat vergelijkbaar is met het gebruik genoemd in Hoofdstuk 6 Aw is toegestaan mits (i) aan de eisen van de betreffende beperking is voldaan, (ii) het gebruik geen afbreuk doet aan de normale exploitatie van het werk en (iii) de wettige belangen van rechthebbende niet onredelijk schaadt, (iv) daarbij rekening houdend met de legitieme belangen van derden’ (Wittem groep).

Onderzoeksvraag: economische effecten van open norm

- Casestudies buitenland hebben beperkte zeggingskracht
- Twee typen effecten:
 - Afname auteursrechtbescherming voor specifieke gevallen
 - Flexibel m.b.t. *tomorrow's inventions*, (juridische) onzekerheid

Hoe zorgt deze open norm voor balans?

- Effect in specifieke probleemgebieden
- Open norm heeft vooral effect op handelingen die nu veelal zonder licentie plaatsvinden
- Inkomsten voor auteur zijn geborgd
 - Drie stappen-toets door rechter
 - Nu geen licentie, dus geen afname inkomsten

Hoe verhoogt deze open norm rendement van creativiteit?

- *Tomorrow's inventions*: nieuwe producten/diensten op basis van onvoorzien gebruik van beschermd materiaal krijgen sterkere juridische basis
- Handelingen die nu zonder licentie en buiten bestaande beperkingen plaatsvinden krijgen sterkere juridische basis

Conclusie open norm: dichterbij de juiste balans

- Negatief effect op inkomsten auteurs is beperkt.
- Creatieve producenten (of consumenten) in probleemgebieden verbeteren de juridische basis voor gebruik van beschermde werken.
- Flexibiliteit stelt ondernemers in staat producten te ontwikkelen die gestoeld zijn op nu onbeschreven vormen van gebruik van beschermde werken.

Vragen en opmerkingen?

R.vanderNoll@seo.nl

S.J.vanGompel@uva.nl